

MIT OPGAVEHÆFTE

GRAMMATIK & ORDKLASSER 4

NAVNEORD

UDSAGNSORD

TILLÆGSORD

STEDORD BIORD

FORHOLDSORD

KENDEORD

TAG TID PÅ DIN LÆSNING

Hvor lang tid bruger du på at læse teksten på næste side.

Læs teksten 3 gange. Tag tid hver gang.

Skriv til sidst, hvordan det gik.

Første gang:

Jeg brugte _____ minutter.

Anden gang:

Jeg brugte _____ minutter

Tredje gang:

Jeg brugte _____ minutter

Beskriv udviklingen fra første, til anden og tredje gang.

Udsagnsord er små kraftcentre i sproget – det er dem, der får hele sætninger til at leve og bevæge sig. Uden udsagnsord ville det hele være stille og lidt mærkeligt: “Sofie ... i parken ... en bold.” Men så snart vi indsætter udsagnsord, sker der noget: “Sofie løber i parken og kaster en bold.” Udsagnsord fortæller, hvad nogen gør, hvad der sker, eller hvordan noget er. Man kan sige, at de er motoren i sproget, fordi de sætter gang i både handlinger og historier.

Der findes forskellige typer udsagnsord. Handlingsudsagnsord viser noget, man gør, som “løbe”, “spise” og “skrive”. Tilstandsudsagnsord beskriver noget mere stille, som “være”, “have” og “tro”. Udsagnsord kan også bøjes, så de passer til tid. Nutid viser, hvad der sker nu: “jeg løber”, datid viser, hvad der er sket: “jeg løb”, og førnutid viser noget, der er sket, men stadig har betydning: “jeg har løbet”. Der findes også navneform (at løbe), bydemåde (løb!), og kort tillægsform (løbet). Når man forstår, hvordan udsagnsord bøjes, bliver det meget lettere at skrive klare og korrekte sætninger.

Udsagnsord kan ændre betydningen af en sætning meget. “Hunden spiser lektierne” er noget helt andet end “Hunden sover på lektierne”. Det ene er en katastrofe, det andet bare lidt irriterende. Eller forskellen på “Eleverne arbejder” og “Eleverne snakker”. Her er det tydeligt, at udsagnsordet fortæller noget vigtigt om, hvad der egentlig foregår. Vælger man det forkerte udsagnsord, kan en sætning blive ret sjov: “Jeg fløj i skole” lyder pludselig som en superhelt.

Historisk set har udsagnsord også ændret sig meget. I gamle dage skrev man for eksempel “jeg haver” i stedet for “jeg har”, og nogle gange brugte man andre bøjningsformer, som ikke findes længere. Sproget har ændret sig over tid og er blevet enklere, men man kan stadig finde gamle former i ældre tekster.

Når du arbejder med udsagnsord, lærer du altså både at skrive bedre og at forstå sprogets udvikling. Udsagnsord gør dine sætninger levende og hjælper dig med at fortælle klart, hvad der sker.

Hvilken ordklasse er de enkelte ord?

Brug ordbogen.com

Man kan sige, at udsagnsord er motoren i sproget, fordi de sætter gang i handlingen.

Man	
kan	
sige	
at	
udsagnsord	
er	
motoren	
i	
sproget	
fordi	
de	
sætter	
gang	
i	
handlingen	

Find ord i teksten og skriv dem i de korrekte ordklasser.

Har du "glemt" ordklasserne? Spørg co-pilot.

udsagnsord	stedord	tillægsord	forholdsord

Indsæt udsagnsord, der passer til sætningerne

- 1) Mette _____ hele dagen, selvom hundene _____.
- 2) Hvor hurtigt kan du _____, hvis du ikke _____.
- 3) Vi skal _____ tøj og _____.
- 4) Karsten _____ en hjort, da han _____ i skoven.
- 5) Pigerne i klassen _____, da læreren _____.
- 6) I frikvarteret vil vi helst _____ og _____.

I teksten findes disse tillægsord (adjektiver)

Bøj dem i bøjningsskemaet her under.

Er du i tvivl? Brug ordbogen.

1. grad	2. grad	3. grad
små		
kort		
	ældre	
sjov		
vigtig		
	enklere	
klar		
	bedre	

SÆT RING OMKRING ALLE UDSAGNSORD I DISSE SÆTNINGER.

- 1) "Jeg fløj i skole" lyder pludselig som en superhelt.
- 2) "Hunden spiser lektierne" er noget helt andet end "Hunden sover på lektierne".
- 3) Handlingsudsagnsord viser noget, man gør, som "løbe", "spise" og "skrive".
- 4) Vælger man det forkerte udsagnsord, kan en sætning blive ret sjov.
- 5) Når du arbejder med udsagnsord, lærer du altså både at skrive bedre og at forstå sprogets udvikling.
- 6) Udsagnsord gør dine sætninger levende og hjælper dig med at fortælle klart, hvad der sker.

Sandt eller falsk?

	S	F
Ordet "udsagnsord" er et navneord		
Ordet "kraftcentre" er ubestemt flertal		
Ordet "dem" er et forholdsord.		
Ordet "vi" er et stedord		
Ordet "parken" er et navneord i bestemt ental		
Ordet "motoren" er et udsagnsord		
Ordet "handling" er et navneord.		
Ordene "kan bøjes" er udsagnsord i før nutid		
Ordet "meget" er et forholdsord		
Ordet "gamle" er et tillægsord		
Ordet "altså" er et bi-ord		
Ordene "har ændret" er et udsagnsord i før datid		
Ordet "superhelt" er et udsagnsord		
Ordet "bedre" er et tillægsord		
Ordet "fortælle" er et navneord i ubestemt flertal		